Hvorfor tager vådområdeprojekter så lang tid? Hvordan får vi mere fart på?

Kristoffer Piil
Limfjordsrådets sekretariat

Limfjordsrådet

Limfjordsrådets Sekretariat – hvem er vi?

18 ansatte med kontor hos Aalborg Kommune

Arbejder for en ren og bæredygtig Limfjord

18% af Danmarks areal er opland til Limfjorden

Opgaver

- Vådområder – N, P og lavbund
- Vandløbsrestaurering
- VOS Limfjorden
- Lokal Trepart Limfjorden
- Politisk servicering
- Marin naturgenopretning – stenrev og ålegræs
- Ren Limfjord - fri for spøgelsesnet

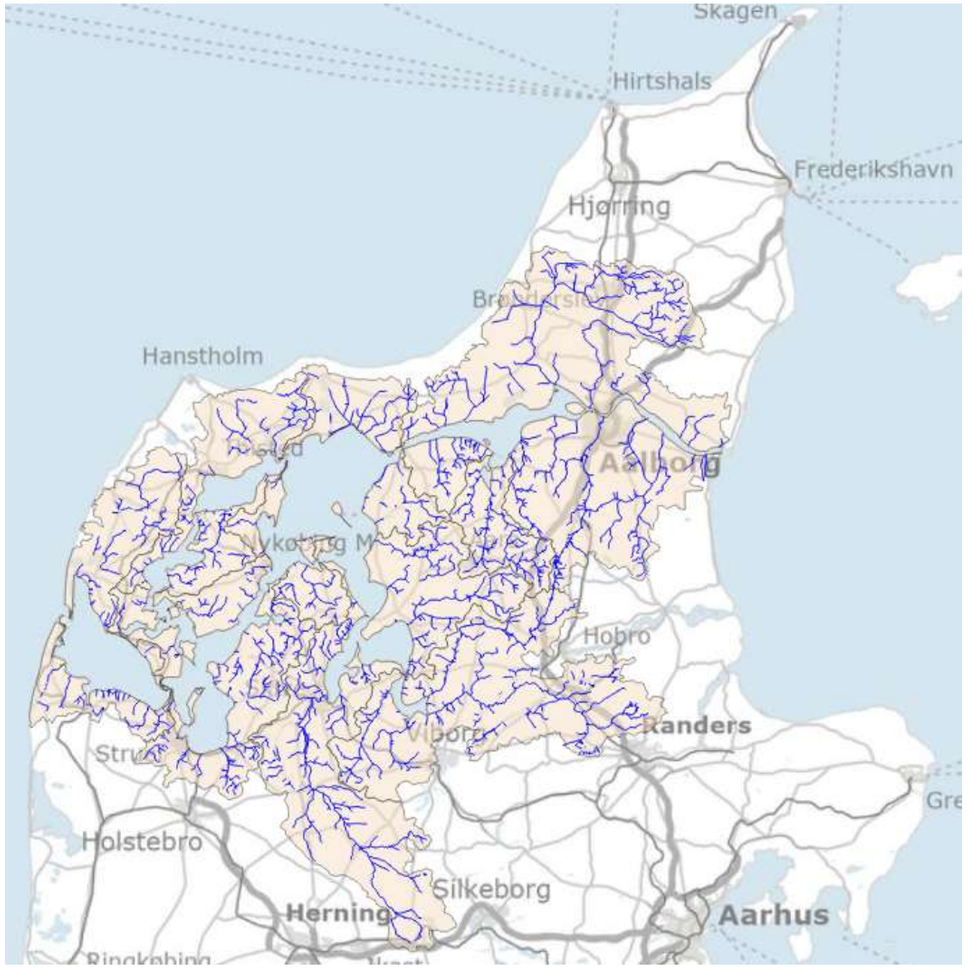

Limfjordsrådet

Opgavens præmis

- Ny kvælstofmodel presser landbruget → Massivt pres på kommunerne for at realisere projekter
- Omlægningsplan for Limfjorden: ca. 80.000 ha vådområder og lavbundsprojekter

- Et vådområde tager 4 - 5 år fra ide til udførsel → Reelt kan vi ikke realisere projekter før efter 2027

- Mangle på folk hos rådgivere og kommuner

Foto: Jan Skriver

Limfjordsrådet

Opgavens præmis – mere end bare kvælstoffjernelse

- Fjerne kvælstof
- Reducere CO2 udledning
- Etablere naturlig hydrologi
- Forbedre de fysiske forhold i vandløb og betingelser for fisk og smådyr
- Forbedre forhold for natur og biodiversitet

Limfjordsrådet

Hvordan forløber et vådområde/lavbundsprojekt?

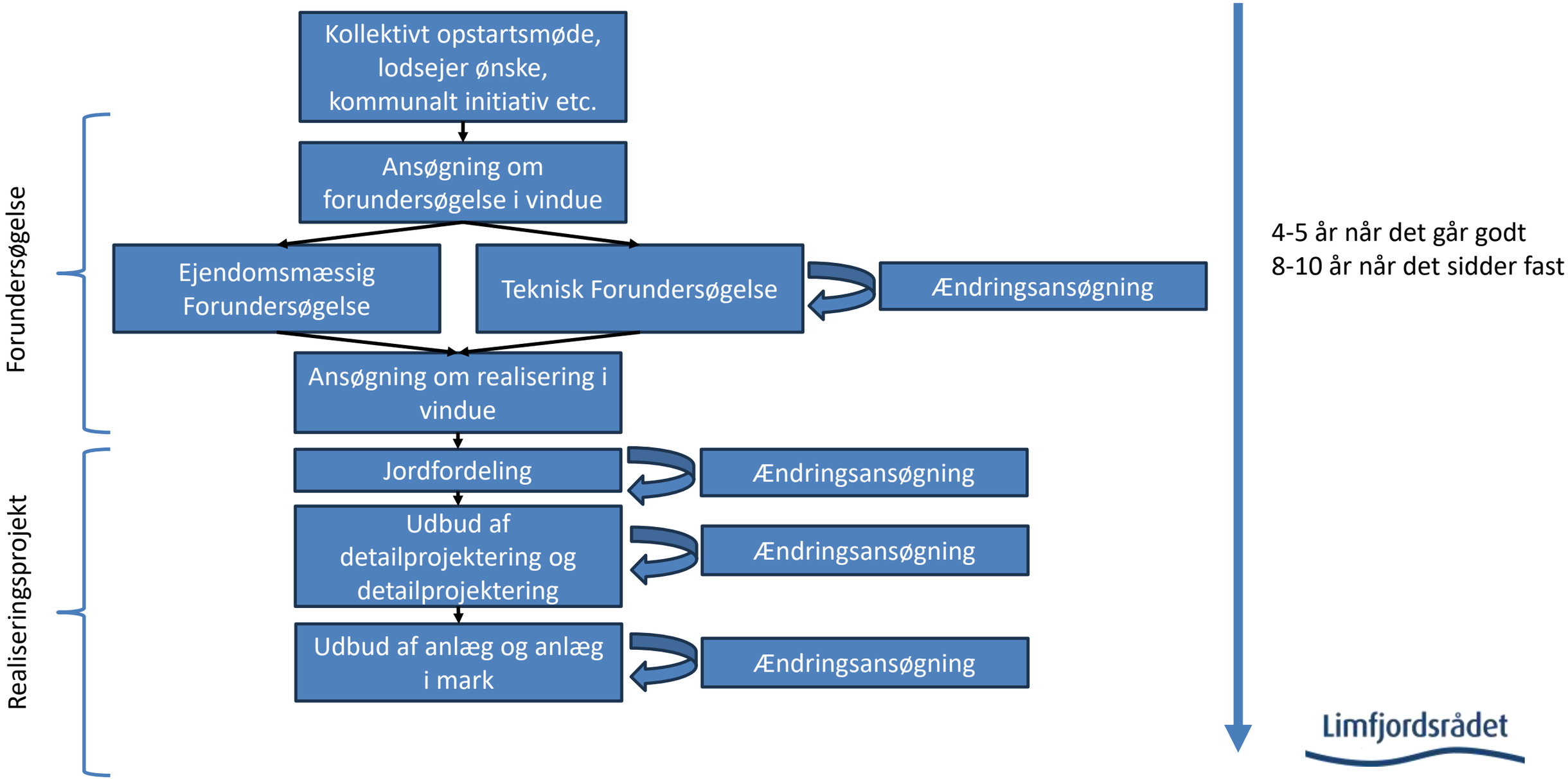

Limfjordsrådet

Hvordan forløber et vådområde/lavbundsprojekt?

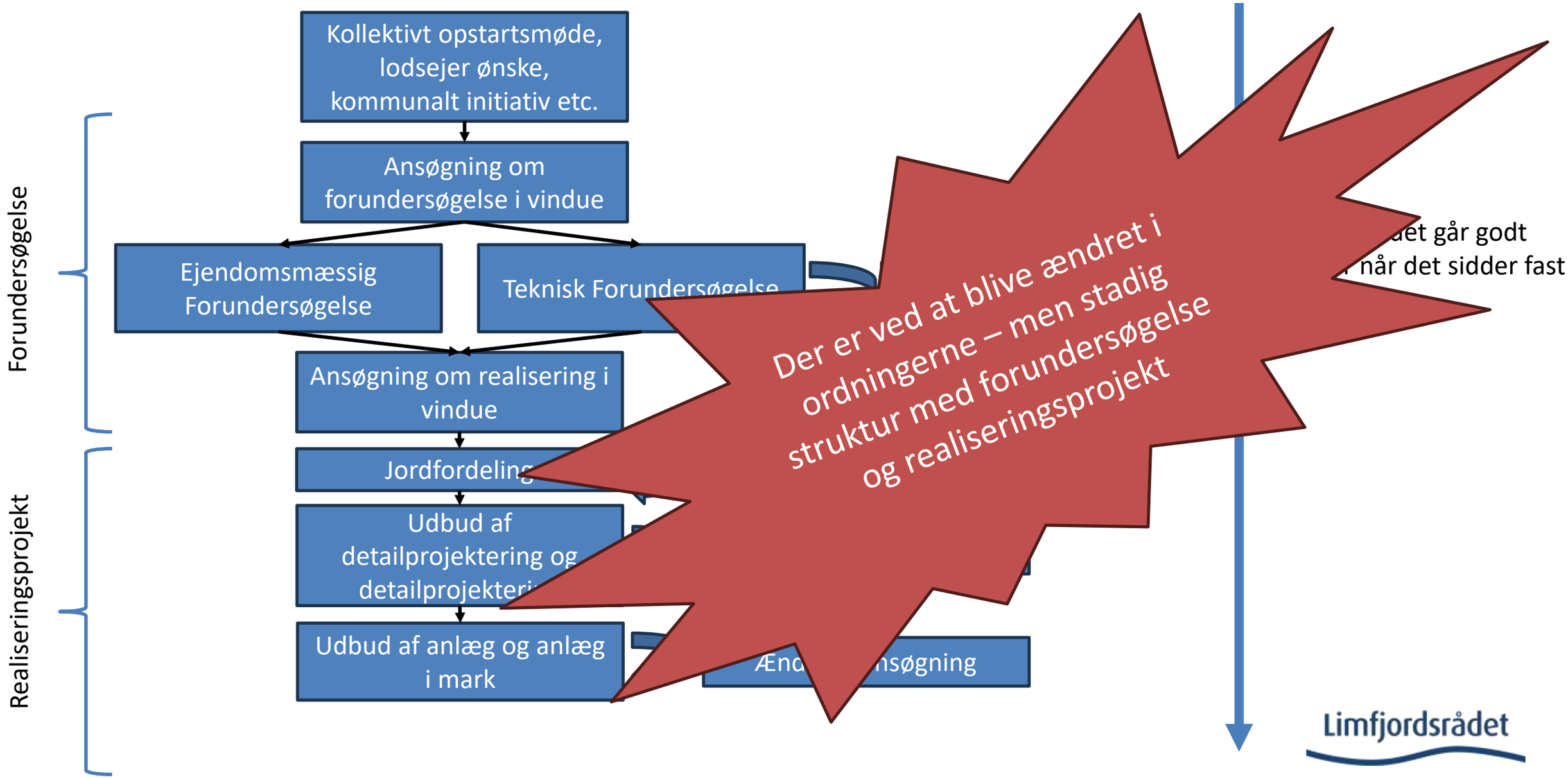

Limfjordsrådet

Praktisk udførsel – en slags trekants drama

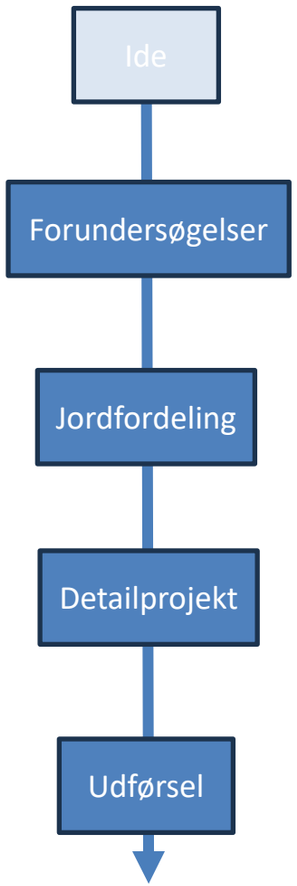

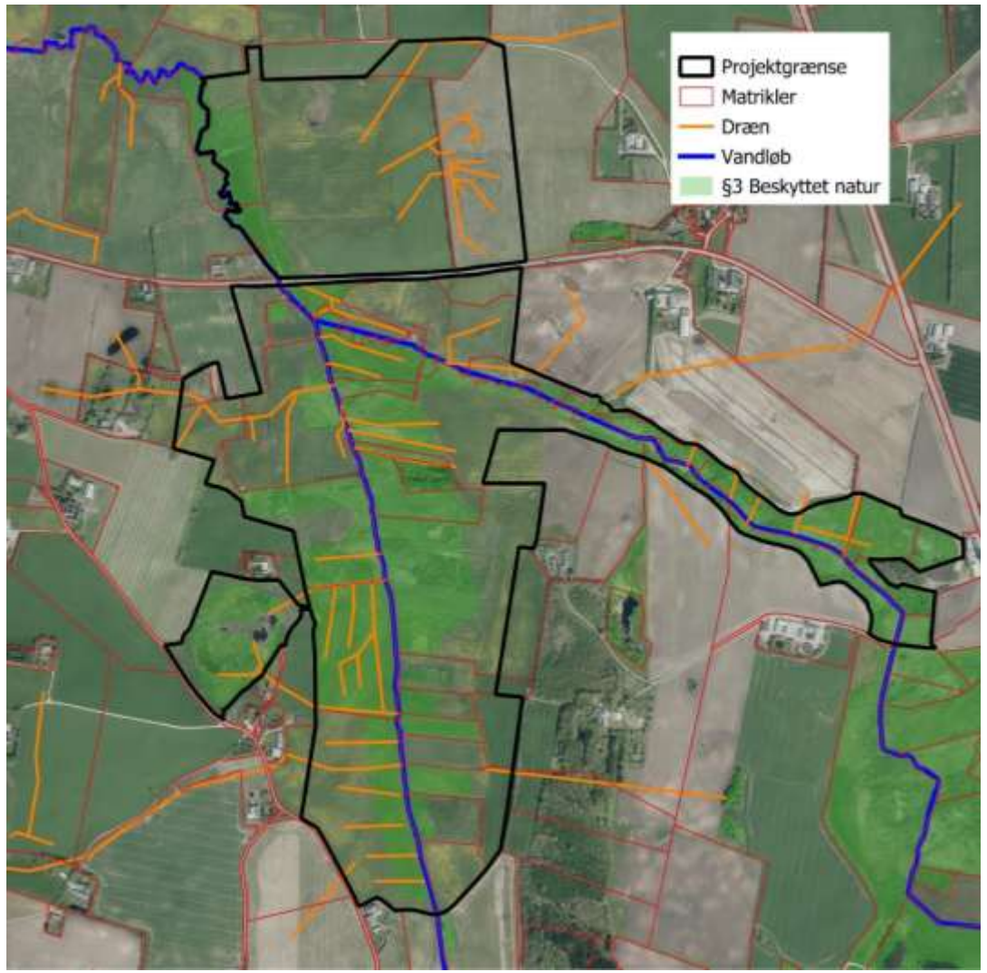

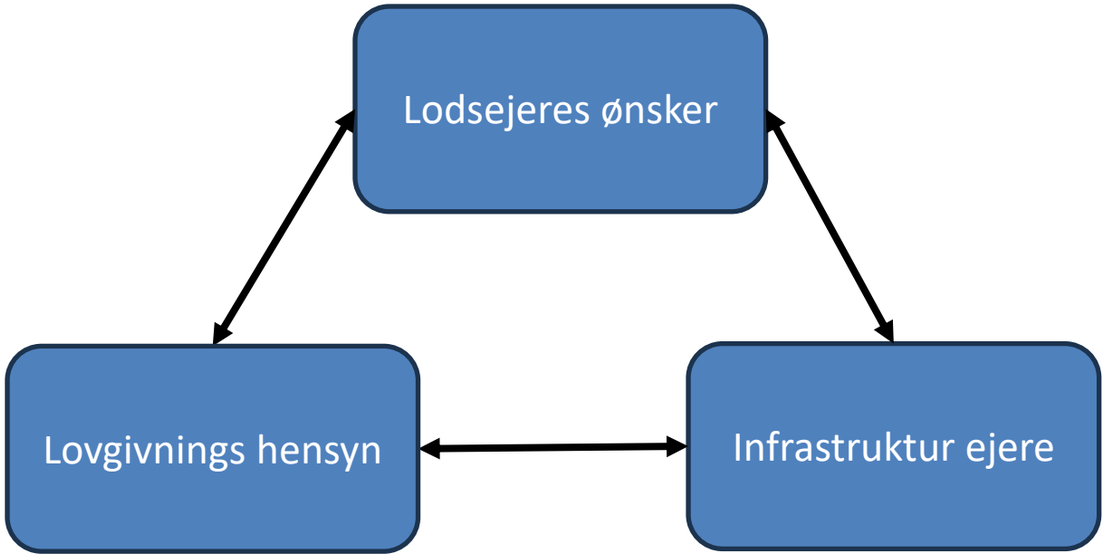

Limfjordsrådet

Infrastrukturejere

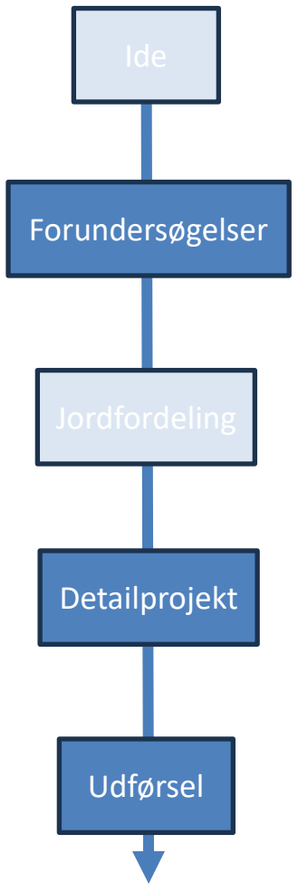

- Forsvarer deres infrastruktur
- Tidlig inddragelse og god kommunikation?
- Vi har brug for at tale sammen på teknikerniveau – forkontoret ud af sagsbehandlingen

Foto: Limfjordssekretariatet

Strandbeskyttelseslinjen! 2 - 3 års ventetid på sagsbehandling – også af sager hvor alle kan se det er en god ide

ENERGINET

BANEDANMARK

evida

Vejdirektoratet

Miljø- og Ligestillingsministeriet
Kystdirektoratet

FORSVARET

CPH

AALBORG
LUFTHAVN | AIRPORT

De Regionale Lufthavne

Limfjordsrådet

Kommunale hensyn – kompromisets kunst

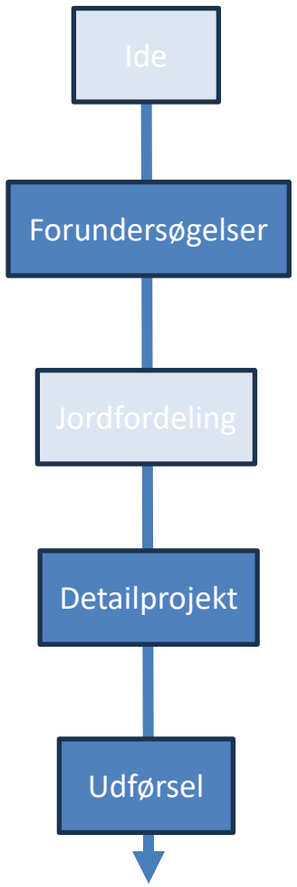

I et vådområde/lavbundsprojekt vil vi gerne:

- Fjerne kvælstof
- Reducere CO2 udledning
- Etablere naturlig hydrologi
- Forbedre de fysiske forhold i vandløb og betingelser for fisk og smådyr
- Forbedre forhold for natur og biodiversitet

Vi kan ikke gøre det hele optimalt – hvad vil vi mest?

Ordninger binder os til et primær formål – lad os få een samlet ordning med tildeling efter alle de formål der tilgodeses

Vi er nødt til at se på sektorlovgivningen, der er meget konserverende

Limfjordsrådet

Lodsejer ønsker

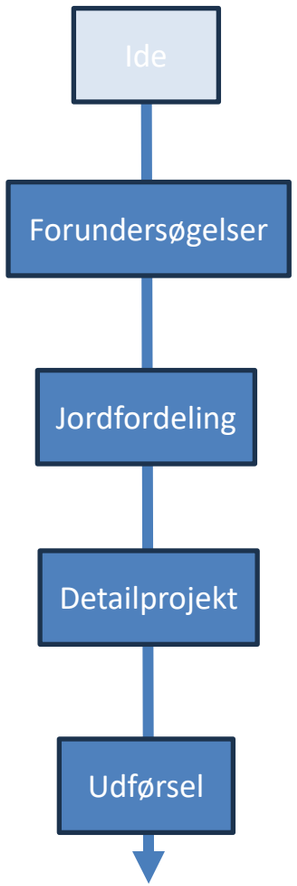

- Nødvendigt at håndtere kvælstof væk fra §3 natur –> vi skal bruge en rand af omdriftsjord hvor vi kan håndtere kvælstof

- Ønsker til jord der ikke må påvirkes – eller dræn der skal fungere
- Specielle ønsker til tilstand efter gennemførsel
- ”Jeg vil gerne være med hvis…” er ikke muligt

- Nogle gange er det svært at skaffe erstatningsjord

- Jo færre krav fra lodsejerne, jo hurtigere går projekterne!

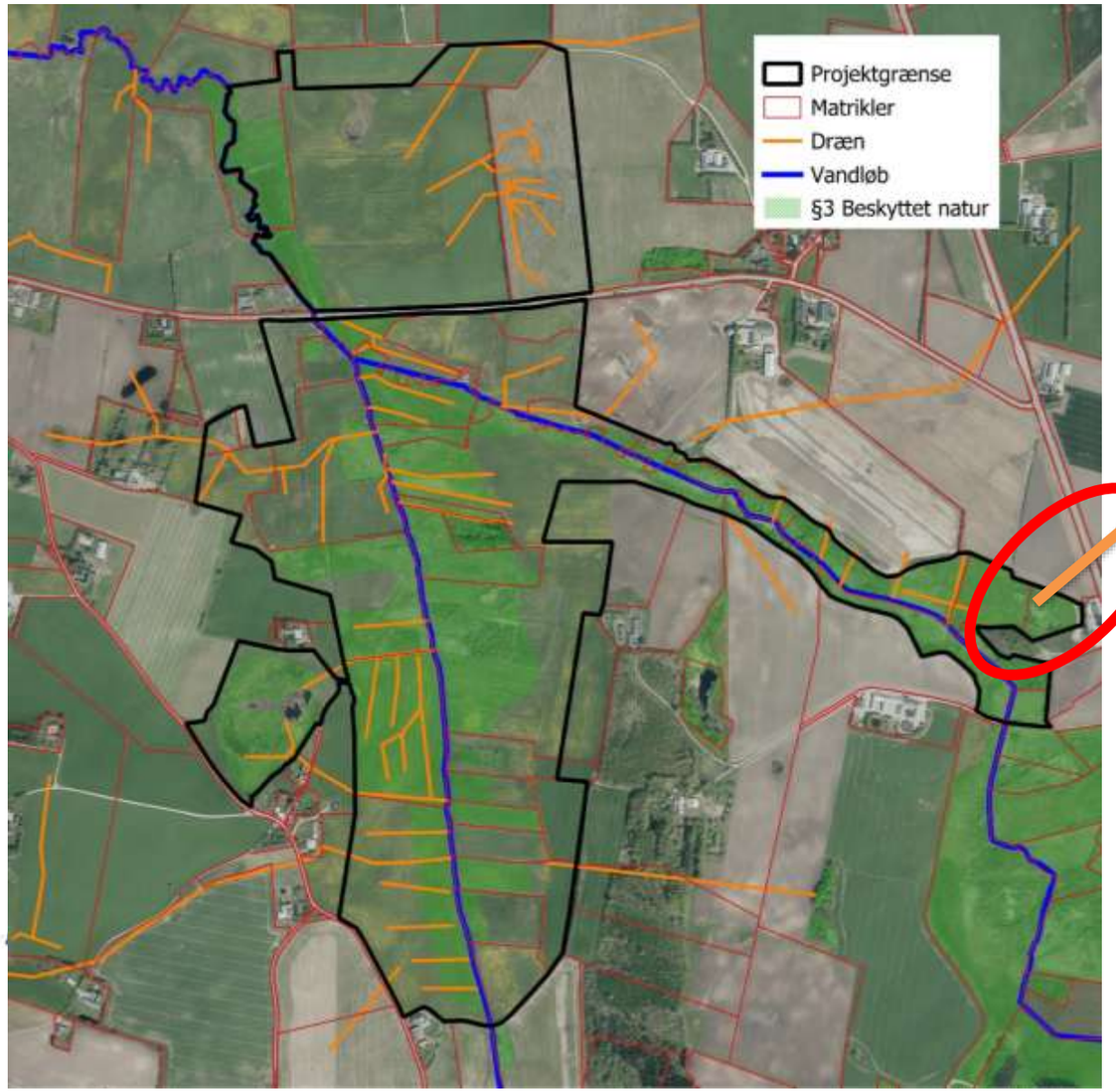

Lodsejer ønsker

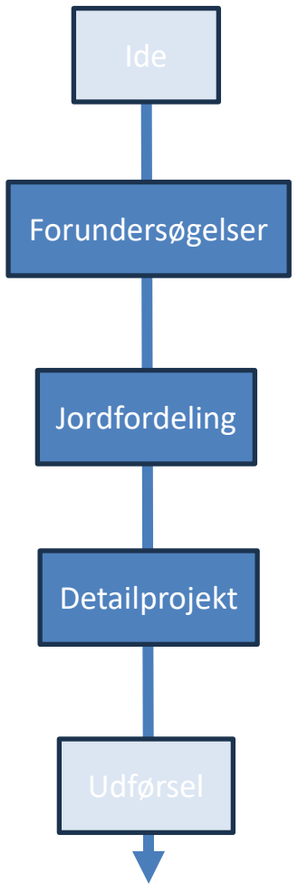

- Ønsker til jord der ikke må påvirkes – eller dræn der skal fungere
- Specielle ønsker til tilstand efter gennemførsel
- ”Jeg vil gerne være med hvis…” er ikke muligt
- Nødvendigt at håndtere kvælstof væk fra §3 natur

- Nogle gange er det svært at skaffe erstatningsjord

- Jo færre krav fra lodsejerne, jo hurtigere går projekterne!

- 80.000 ha vådområder for at få en tålelig kvælstofregulering. **Undgå at lave små løsninger der blokere for store vådområder (fastrack – minivådområde etc. på forkerte placeringer)**

Limfjordsrådet

Lodsejere med særinteresser – ”drømme” ejendomme

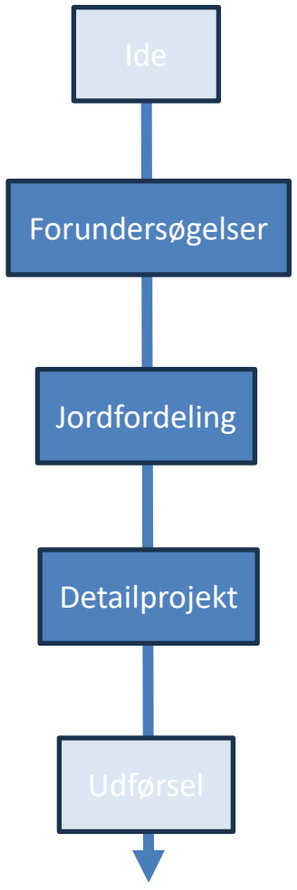

- Typisk lodsejer, der ikke driver virksomhed → ikke følsom overfor kvælstofregulering og CO_2 afgift. Har typisk behov for jorden nær deres ejendom (jagt, heste, kødkvæg etc.)

- Svært at få kompensation til lodsejer, der ikke har et egentligt tab (svie og smerte)

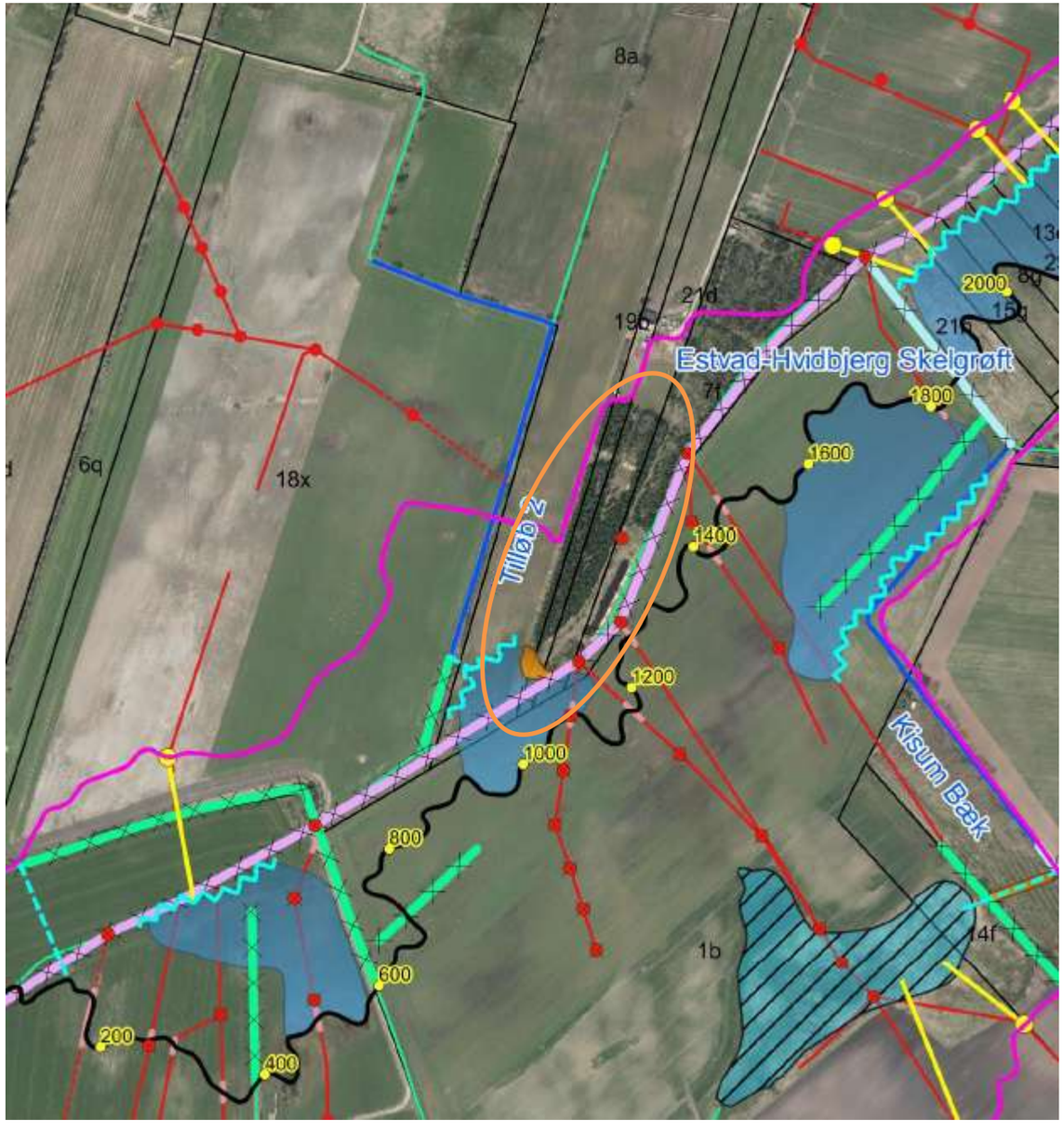

Ønske: En helt ny struktur for projekter?

Nuværende
- to fase model

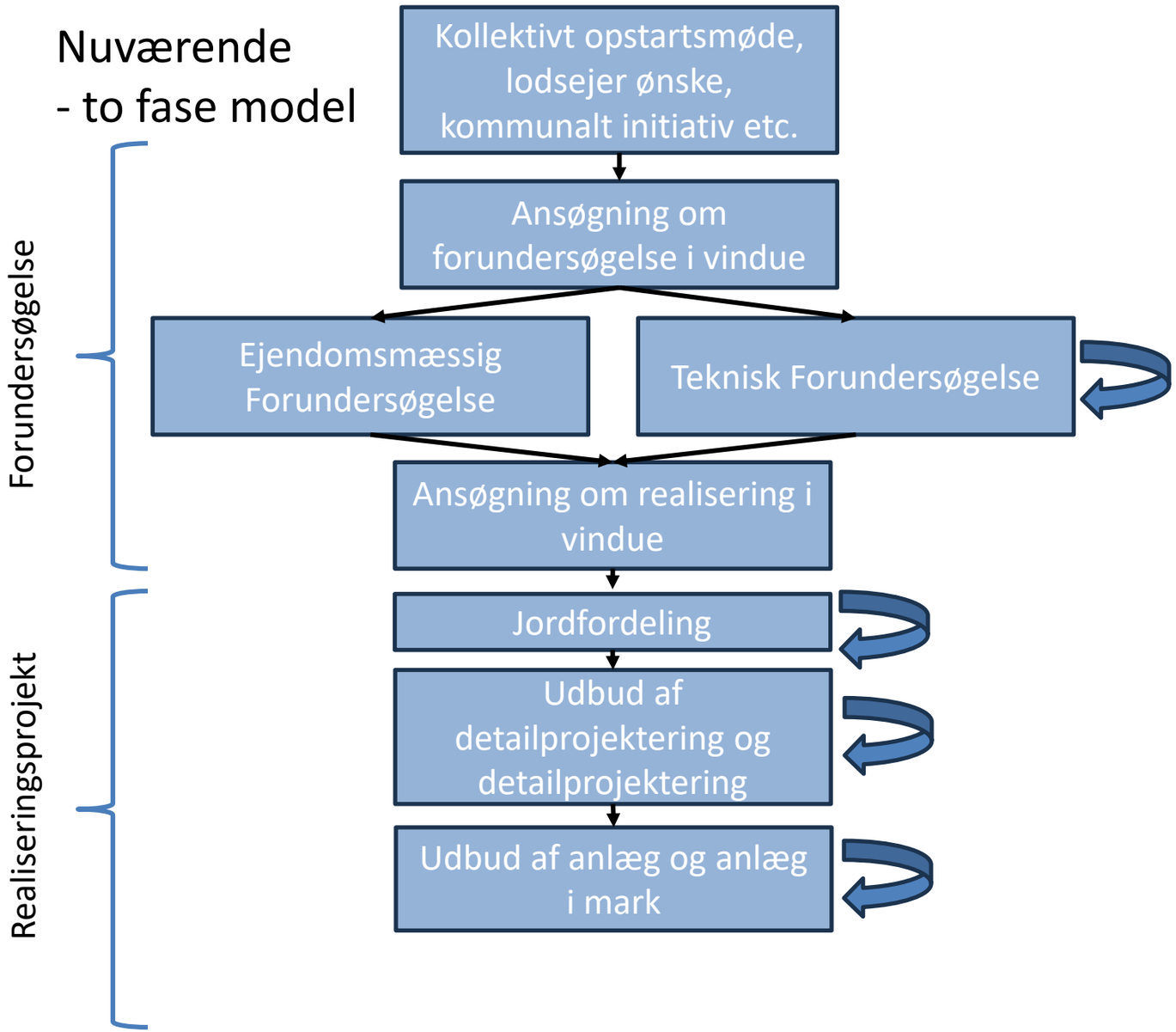

Forslag – enkelt fase model med tre formål

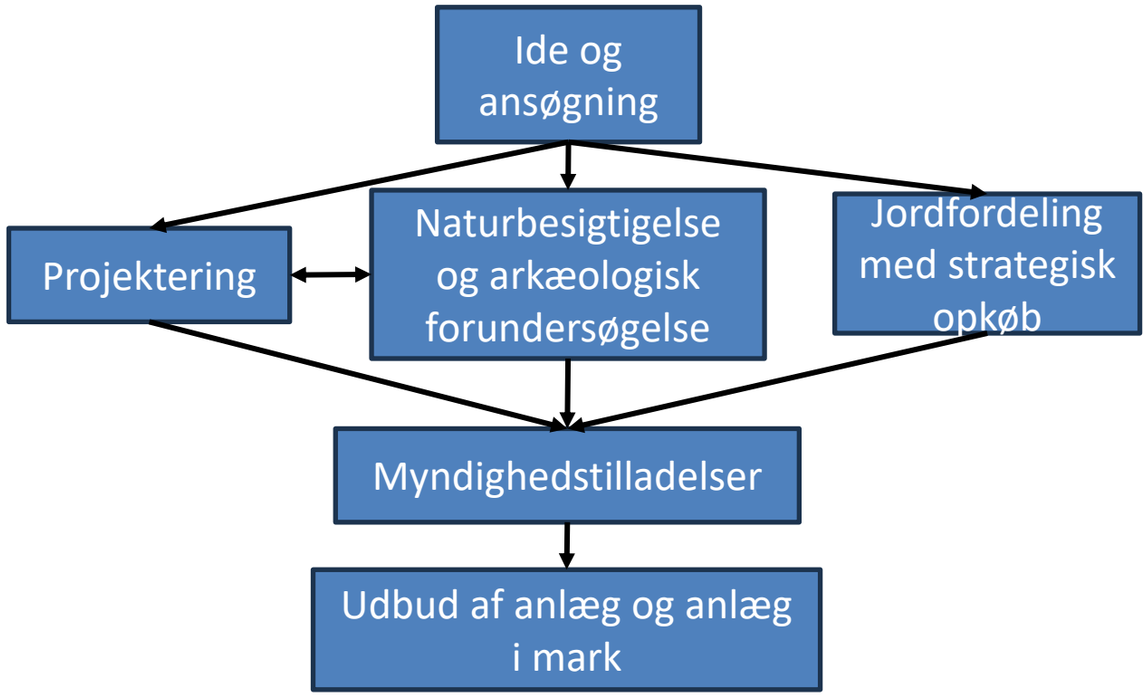

- **Kun én ordning til alle formål (kvælstof, klima biodiversitet)**
- Ordningerne skal bygge på langt mere tillid til projektejer
- Kun ændringsansøgning ved tilsagnsforhøjelser eller reduktion i omkostningseffektivitet på >20% - Vi skal kunne gå i gang så snart en ændring er søgt

Konklusion

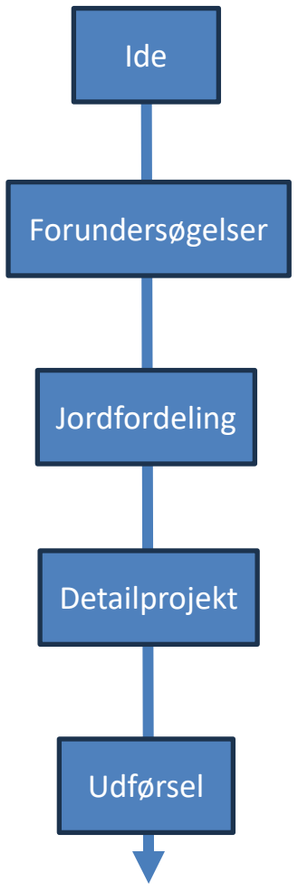

- Ordninger skal være smidige og have manøvrerum uden at vi hele tiden skal søge om ændringer
- Delopgaver skal foregå parallelt
- Jo færre krav lodsejerne stiller, jo hurtigere kan det gå
- Statens infrastrukturejere skal spille med på teknikerniveau
- Kun én ordning til tre formål: Kvælstof, klima og biodiversitet

Limfjordsrådet

Akutpakken – pilotprojekt Simested Å

Plantekongres indlæg 48b
Herning, 7.-8. januar 2026
Helhedsprojekter fra akutpakken – hvorfor tager det så lang tid og hvad er læringen?

Emil Dietz Fuglsang
Limfjordsrådets Sekretariat

Limfjordsrådet

Baggrund: Kystvandrådsarbejdet i Hjarbæk Fjord

Det anbefales at udtage jord og opkøbe og lukke dambrug i Simested Å pga. lav retention og tunge punktkilder

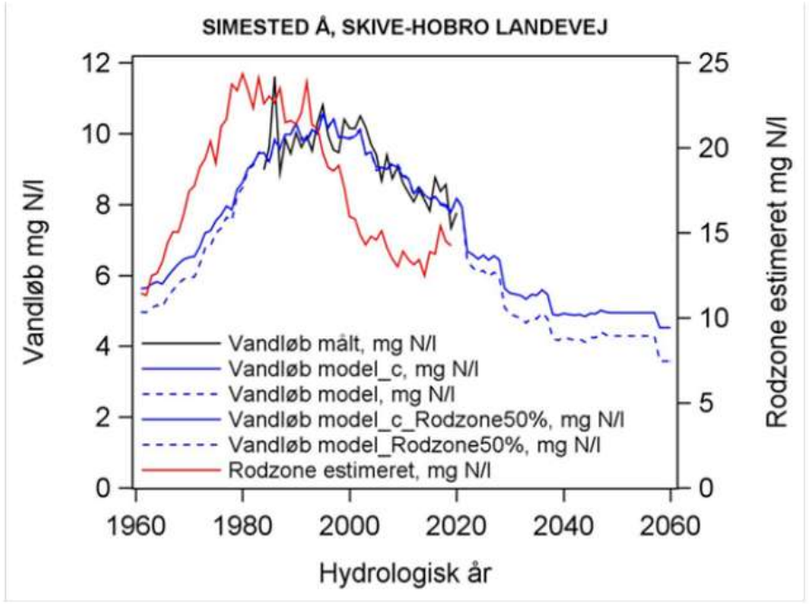

Fra: Kronvang et al. 2023

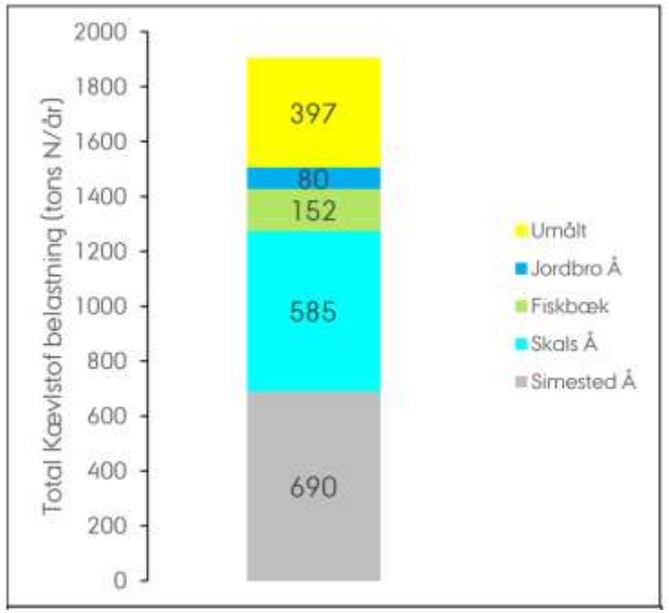

Fra: Kronvang et al. 2023

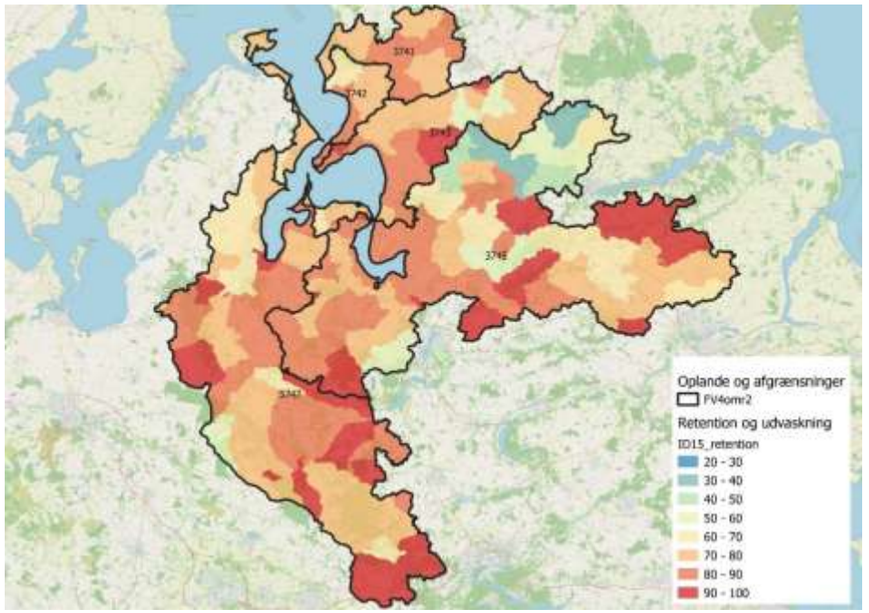

Limfjordsrådet

Den politiske vision bag akutpakken 8. maj 2024

- Akut bevilling til at mindske iltsvind i udvalgte områder – herunder Hjarbæk Fjord i Limfjorden

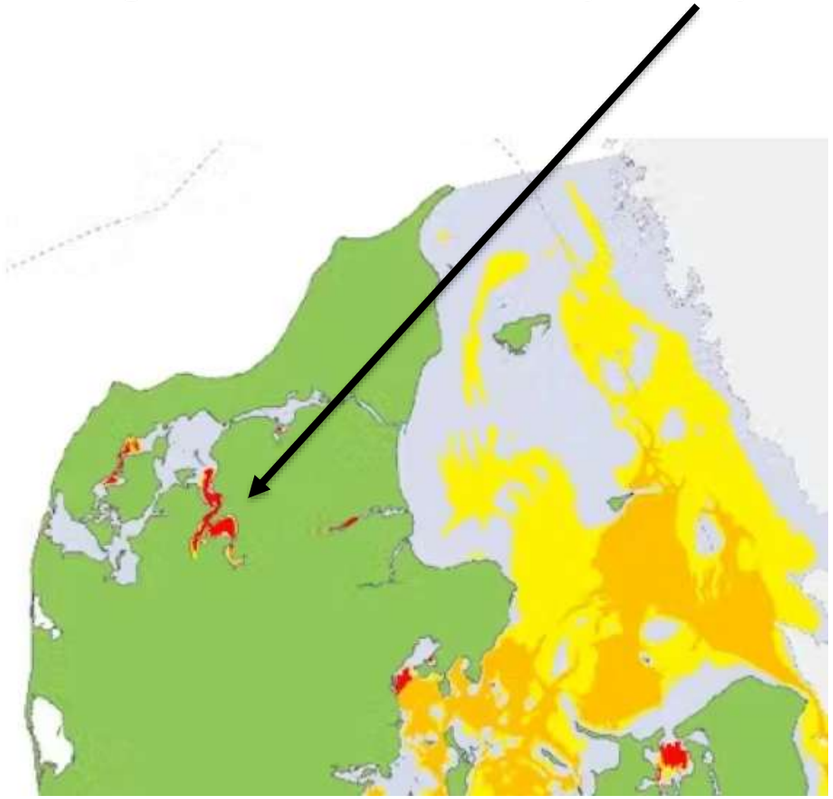

Regeringen

AKTUELT MINISTRENE OM REGERINGEN

Forside | Nyheder | 2024 | Bred politisk aftale: Målrettede opkøb skal nedbringe kvælstofudledning til Vejle Fjord og Limfjorden

NYHED

Bred politisk aftale: Målrettede opkøb skal nedbringe kvælstofudledning til Vejle Fjord og Limfjorden

08.05.2024 Magnus Heunicke Jacob Jensen Miljøministeriet Mette Frederiksen II (2022-)

Akutpakke sender millioner til nordjysk fjord - skal forbedre vandmiljøet

af Amanda Rishøj Madsen

I alt er der afsat 205 millioner kroner til den samlet aftale.

Havmiljøerne er under pres - også i Nordjylland.

Derfor er et bredt flertal i Folketinget blevet enige om en akutpakke, der skal give mulighed for at handle er og nu på den akutte iltsvindssituation, som TV2 Nord tidligere har fortalt om.

Og den akutpakke vil blandt andre komme den nordjyske Simested Å til gode.

- Det har været på tale i et stykke tid og bliver nu endelig en realitet. Det er jeg meget glad for, konstaterer den nordjyske folketingspolitiker Bjarne Laustsen (S).

Limfjordsrådet

Et arbejdsfællesskab mellem fire kommuner, Naturstyrelsen og Limfjordsrådet

- Højt specialiseret og tværfaglig lokal viden og faglig sparring

Naturstyrelsen

VIBORG KOMMUNE

Vesthimmerlands Kommune

Rebild KOMMUNE

Mariagerfjord Kommune

Limfjordsrådet

Limfjordsrådet

Hvordan tænker vi, at man laver en helhedsplan?

- Identificer alle dambrug og betydelige spærringer
- Find alle gamle projekter frem – både de gennemførte og de skrinlagte
- Gennemgå hele det hydrologiske opland og find lavbund og tørlagte søer
- Gennemgå hele vandløbet for genopretningspotentialer
- Vis hvor synergierne er
- **Sørg for at der ikke igangsættes projekter eller planlægning, der er i strid med helhedsplanen**
- Bevar overblikket fremover
- Helhedsplanen er et dynamisk planlægningsværktøj – ikke en statisk plan

Limfjordsrådet

Hydrologisk opland og recipient

Simested Å er et grundlæggende sundt vandløb med en masse tilbageværende dambrug

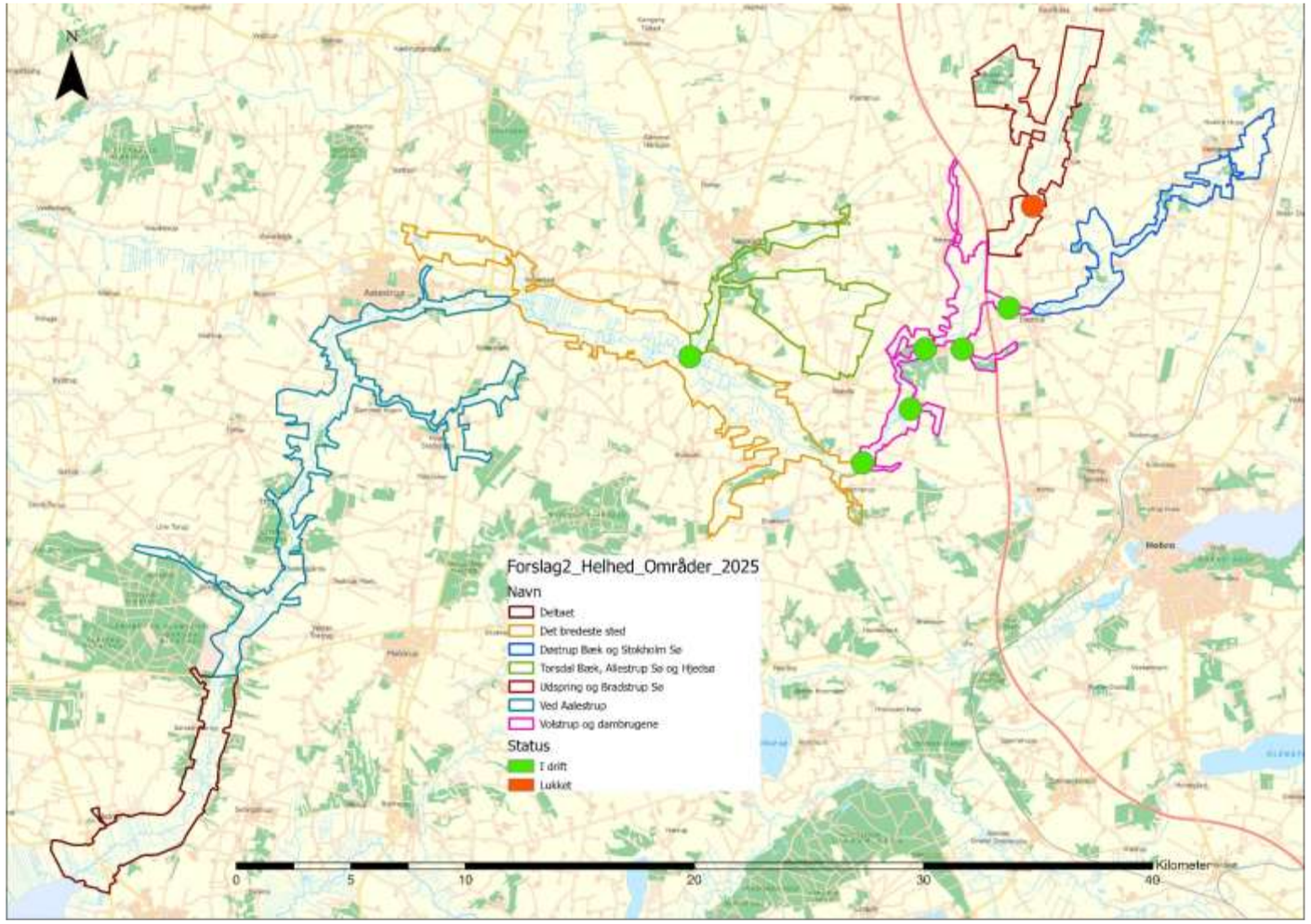

Inddeling i syv overordnede oplande på skitseniveau – ikke en endelig afgrænsning endnu.

Disse opdeles til 20-25 deloplande

Limfjordsrådet

Allerede gennemførte vådområder

Simested Å er et grundlæggende sundt vandløb med en masse tilbageværende dambrug

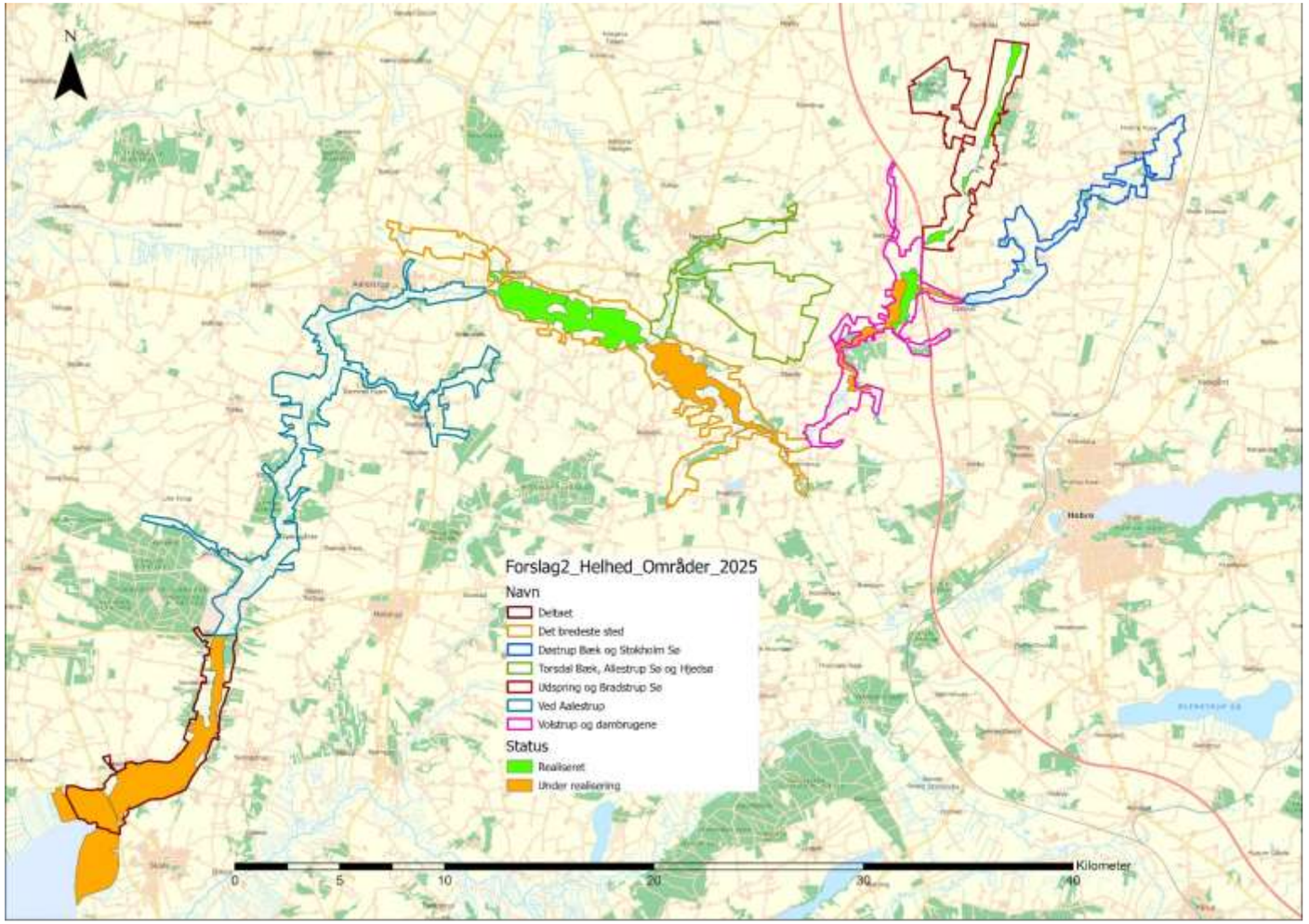

Der er gennemført en række vådområdeprojekter gennem tiden.

Hvordan skal vi forholde os til dem?

Limfjordsrådet

Feltdage i september 2025 – fra udspring til fjord

Den funktionstømte ådal

Limfjordsrådet

Feltdage i september 2025 – fra udspring til fjord - fortsat

Limfjordsrådet

Vi kigger også på omgivende natur og landbrug

Limfjordsrådet

Vi kigger også på omgivende natur og landbrug - fortsat

Græsningslandskab med lang kontinuitet - Majs, sitkagran og brakpudsning på den anden side af åen

Limfjordsrådet

Vi kigger på gamle projekter - både gennemførte og opgivne

Der er allerede gennemført en lang række projekter i ådalene af mange forskellige aktører gennem tiden

Vådområde i nedre del

Dambrug nedlagt og omdannet til søområde

Hvordan bygger vi videre på alle projekterne, der er lavet?

Limfjordsrådet

Vandløbsvedligeholdelse

Intensiv grødeskæring med båd – på denne del i Viborg Kommune

En helhedsplan for hele ådalen kan måske minimere behovet?

Limfjordsrådet

Vandrammedirektivet kører stadig derudad

Massevis af udpegede indstaser i VP3 og VP3II, som skal gennemføres

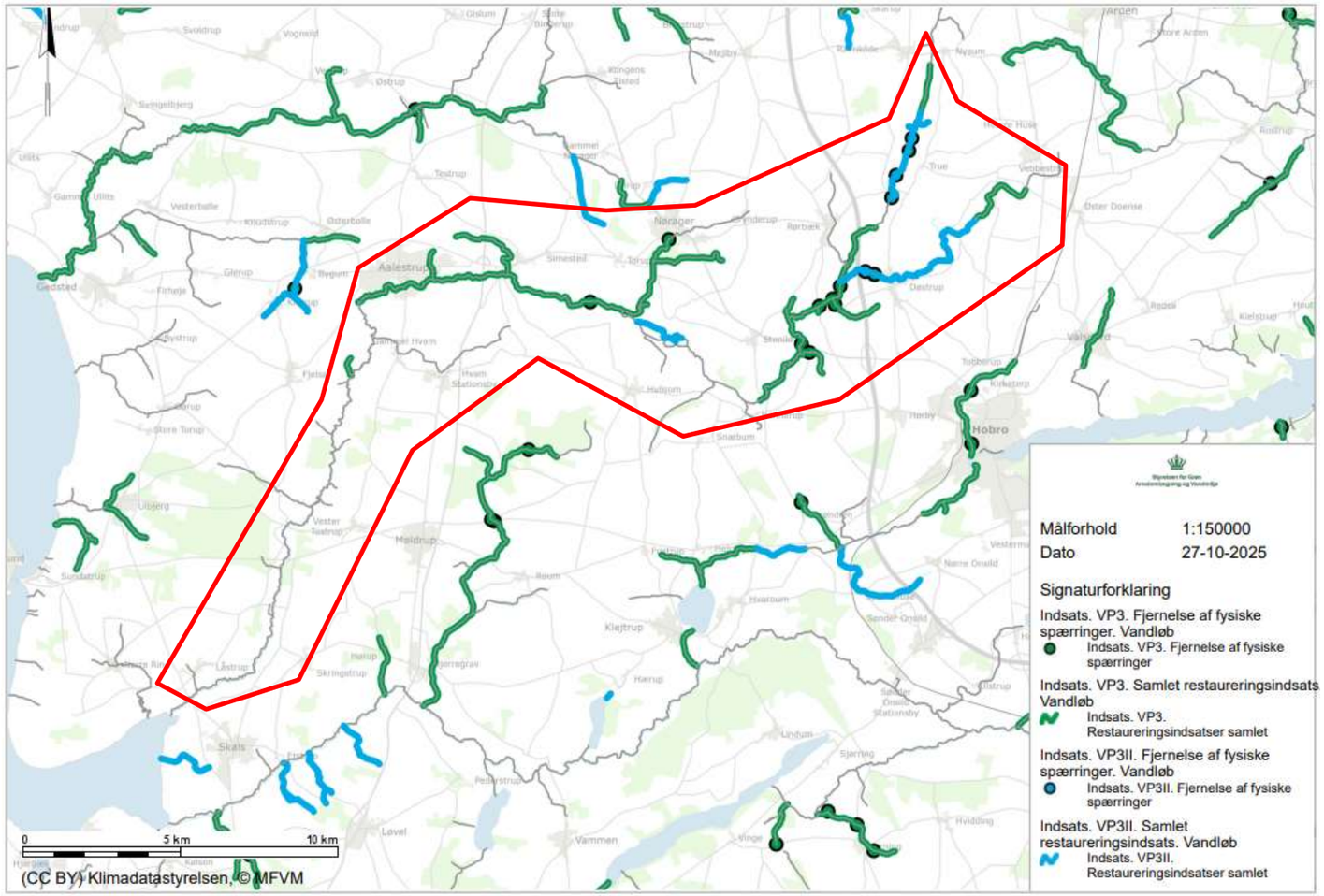

Limfjordsrådet

Hvad kan man ellers komme i mål med?

- EU's biodiversitetsstrategi fra 2020 – 30 % beskyttet natur i bedre tilstand
- Bosætning og rekreative værdier
- Grundvandsbeskyttelse
- Skovrejsningsmål fra Den Grønne Trepart
- Kan man vise "hvor landbruget kan være i fred"?

Limfjordsrådet

Arbejdsdag i Nørresundby september 2025

Uddelegering af delopgaver og masser af faglige diskussioner

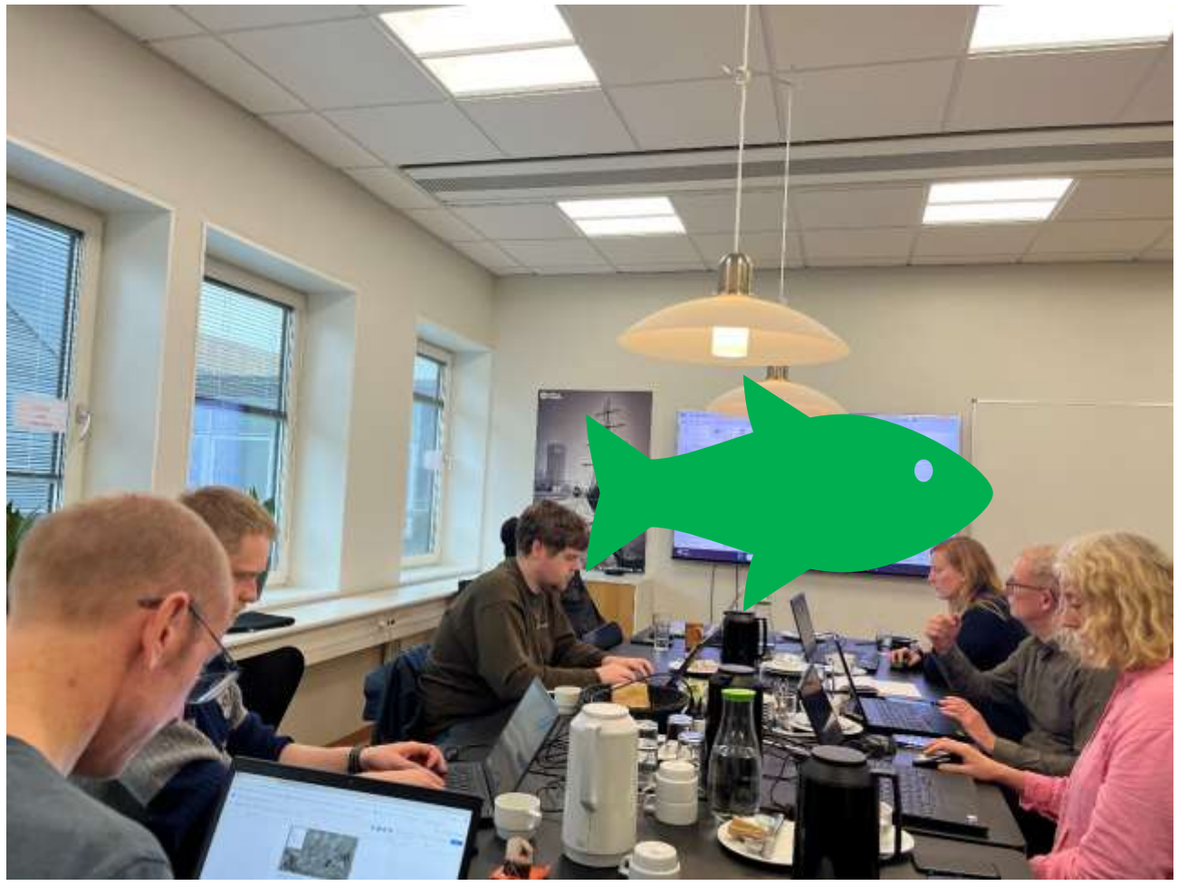

Limfjordsrådet

Hvad er status på projektet pr. januar 2026?

- Forhandlinger med dambrug pågår stadig
- Der skal måske sættes en jordfordelingsplanlægger på hele Simested Å og opland
- Helhedsplanen skal færdiglaves og afrapporteres
- Imens kører en masse igangværende projekter – bl.a. en række vandplanprojekter

Limfjordsrådet

Vores anbefalinger til arbejdet i andre oplande

- Definér, hvor meget vi vil det og hvad vi vil
- Frikøb de vandløbsnære arealer og få den intensive landbrugsdrift væk
- Lav projekter, der understøtter naturmål over tid og gentænk eller fjern vandløbsvedligeholdelsen
- Hav respekt for, at det tager tid at lave de gode projekter
- Bred politisk aftale: Målrettede opkøb skal nedbringe kvælstofudledning til Vejle Fjord og Limfjorden - Regeringen.dk

Limfjordsrådet

Tak for opmærksomheden – spørgsmål?

Limfjordsrådet